

Kinderen hebben veel vrije tijd en dat is maar goed ook. Vrije tijd is belangrijke zinvolle tijd, dus herbekeek Vlaanderen zijn beleid over de organisatie van buitenschoolse opvang en vrijetijdsinitiatieven en bundelde dat in een decreet. Het ideale moment om te luisteren naar wat kinderen en ouders vertellen over deze vrije tijd. In Brussel namen kinderen samen met onderzoekers van VBJK hun opvang en vrije tijd onder de loep. Ook ouders dachten mee na. Hun verhalen en ervaringen vertellen ons hoe we het aanbod kunnen organiseren en kwalitatief invullen.

Als je het nu eens aan mij zou vragen

Kinderen en ouders over opvang en vrije tijd

Spelen en ontdekken voorop

'Ik kom graag naar het IBO omdat daar activiteiten zijn en omdat mijn vrienden daar zijn.' (Jongen, 8 jaar)
'Ja, hoe zeg je dat? Bricolage? Zij doet dat niet vaak thuis. Hier doet ze het veel, dus dat is goed.' (Mama)

Het is geen verrassing dat kinderen vertellen dat het Initiatief Buitenschoolse Opvang (IBO) een plaats is waar ze vrij kunnen spelen, andere dingen doen en nieuwe dingen ontdekken. Ouders vertellen hoe fijn ze het vinden wanneer hun kinderen in de opvang knutselen, naar het bos trekken of gaan zwemmen. Want dat zijn activiteiten waar ze thuis niet toe komen. Het IBO is zo een verbreding van de leefomgeving thuis en laat kinderen proeven van nieuwe activiteiten of plekken in de buurt.

Vrienden, vrienden en vrienden

'Als mijn vrienden niet in het IBO zijn, dan verveel ik me hier soms. Anders niet.' (Jongen, 7 jaar)

'Als mijn zoon thuiskomt van het IBO, vertelt hij over wat hij gedaan heeft en spreekt hij altijd over de groep kinderen waarmee hij het heeft gedaan.' (Papa)

Het IBO is dé plek om een leuke tijd met vrienden te beleven. Vrienden zijn vaak een cruciale factor. Zij bepalen of ze al dan niet naar het IBO komen en meedoen met een activiteit. En als hun vriend of vriendin er niet is, vervelen kinderen zich wel eens.

'Ook gewoon eens schommelen'

'Als ik op activiteit ben en ik mag niet vrij spelen.' (Antwoord van meisje (10 jaar) op vraag van de onderzoeker: 'Wat vind je niet leuk in het IBO?')

'Wat voor mij belangrijk is als mijn zoon naar het IBO komt? Dat het vrije tijd is. Door het concept "vrije tijd" laat ik hem hier.' (Papa)
Kinderen willen zelf kiezen of ze meedoen aan een activiteit of vrij spelen. Ze willen ook kiezen met wie en met welk materiaal. Ook

'De favoriete plek van kinderen in de buitenschoolse opvang? Buiten!'

ouders zeggen dat de tijd in de opvang 'vrije tijd' moet zijn, waarin kinderen kunnen doen wat ze willen. Als kinderen dus gewoon willen schommelen in plaats van mee te doen aan de knutselactiviteit, dan moet dat kunnen. Het IBO biedt verschillende activiteiten aan en kinderen kunnen zelf beslissen of ze eraan deelnemen.

Over mieren en lieveheersbeestjes

'De boomstam op de speelplaats is leuk. Er zitten mieren en lieveheersbeestjes. We klimmen op de boomstammen.' (Meisje, 8 jaar)

'Dit is geen leuke speelhoek want het is voor kleine kinderen. Deze hoek is kleuterachtig, wij zijn hier te oud voor. De kleren passen niet en het is speelgoed voor meisjes.' (Jongen, 10 jaar)

Als je kinderen vraagt naar hun favoriete plaats in het IBO, dan trekken ze naar buiten. De buitenruimte is dé plaats om te klimmen, lopen, fietsen, de natuur te ontdekken en om te ontsnappen aan de blik van de volwassenen. En binnen? Kinderen wijzen ons erop dat de ruimte en materialen verschillende leeftijden moeten aanspreken, en zowel jongens als meisjes. Ook een plekje om je rustig alleen of met een paar vrienden terug te trekken is voor kinderen een must.

Niet zomaar een kinderbegeleider

'Een goede begeleider die... luistert naar kinderen, speelt mee, maar niet te veel, roept niet, houdt van kinderen, organiseert activiteiten, troost een kind als het verdrietig is.' (Meisje, 9 jaar)

'De begeleider moet een ruzie soms wel en soms niet oplossen. Want we moeten ook leren een ruzie zelf op te lossen.' (Meisje, 9 jaar)

'Een begeleider moet uit volle goesting werken, of het nu knutselen is, voetballen of met de bal spelen.' (Mama)

Geen IBO zonder kinderbegeleiders. En laat dat nu juist een onderwerp zijn waar kinderen en ouders veel over vertellen. Een begeleider kan volgens hen vooral luisteren, kijken en inspelen op de behoeften, wensen en ideeën van kinderen. Kinderen willen dat een begeleider rechtvaardig tussenbeide komt tijdens conflicten, maar tegelijk voldoende ruimte laat aan de kinderen zelf om conflicten aan te pakken. Het valt op dat kinderen en ouders een sterke vertrouwensband hebben met de begeleiders. Ouders kunnen daardoor hun kind met een gerust hart aan het IBO toevertrouwen en ze kunnen bij de begeleiders met hun vragen terecht.

Voetbal, dansen, muziek en zoveel meer

'Ik ga elke maandag naar de dansles. Op woensdag ga ik naar het IBO en op donderdag naar de tekenles. Op vrijdag speel ik buiten.' (Meisje, 10 jaar)

'In de clubs en dergelijke is het natuurlijk nog professioneler. In het IBO is er ook bijvoorbeeld "dans", maar op een andere manier. (...) In het IBO is het meer zo "zichzelf kunnen zijn". Een beetje familiaal. Ze moeten zich een beetje thuis voelen. Van de ene club naar de andere. Dat is soms ook te veel voor de kinderen.' (Mama)

Of activiteiten nu georganiseerd worden door het IBO of door een andere organisatie, daar maken kinderen niet veel onderscheid in. Ouders benoemen wel enkele verschillen. In het IBO heerst er een familiale sfeer en is er een sterke vertrouwensrelatie met de kinderbegeleiders. De focus ligt vooral op het ontdekken en zich amuseren. Voetbal in het IBO is iets helemaal anders dan voetbal bij een voetbalclub. Bij een sportclub of muziekacademie is er dan weer begeleiding door experts en dat is ook wel bijzonder. ▶

'Kinderen gaan graag naar de buitenschoolse opvang als ze daar met hun vrienden kunnen spelen'

Sloop de muren

'Vroeger deed ik ook breakdance. Maar mijn mama en papa vonden het te veel geld om dat te doen.' (Jongen, 7 jaar)

'Mijn zoon ging vroeger naar een karateclub. Hij heeft dat enkele maanden gedaan. Daarna begon ik met werken dus het was moeilijk voor mij om hem te brengen. Dus hij is daarmee gestopt.' (Mama)

'We moeten meer activiteiten mogelijk maken op school zoals dans, voetbal of piano. Stel je voor, dansen, voetballen en piano. Drie volledig verschillende domeinen. De ouder heeft de keuze om hem/haar in te schrijven of niet.' (Mama)

Het kostenplaatje, de uren waarop activiteiten worden georganiseerd, het regelen van transport, moeilijke inschrijvingsprocedures... Dat zijn nog maar enkele van de drempels die kinderen en ouders ervaren wanneer ze hun opvang en vrije tijd organiseren en plannen. Ouders vinden het een meerwaarde als het IBO of de school samenwerkt met andere organisaties om diverse activiteiten aan te bieden. In Brussel werken IBO's al langer samen met partners in de buurt om een gevarieerd keuzeaanbod van vrijetijdsactiviteiten voor kinderen te voorzien. Ouders appreciëren dat. Het verlaagt de stap voor kinderen en ouders om deel te nemen aan activiteiten als sport, theater, muziek... <

Meer lezen?

Dit artikel is gebaseerd op het onderzoek: Nederlandstalige buitenschoolse opvang in Brussel. Kinderen en ouders over opvang en vrije tijd. Het onderzoeksrapport kun je vinden op vbjk.be/nl/projecten/kinderen-als-onderzoekers

Wat hebben we geleerd?

Welke conclusies kunnen we nu trekken voor het ontwikkelen van nieuwe speel- en vrijetijdsinitiatieven naar aanleiding van het nieuwe decreet?

1. Een veilig nest

Kinderen en ouders vinden het belangrijk dat er na schooltijd een fysieke plek is, die functioneert als een veilig nest waar kinderen na schooltijd kunnen aanlanden. Dus noemen we dat vanaf nu beter een speel- of vrijetijdsinitiatief. Een fysieke plaats waar het voor kinderen fijn is om te vertoeven, te spelen en vrije tijd door te brengen. En hoe ziet zo'n speel- of vrijetijdsinitiatief er dan uit?

- Spelplezier en vrije tijd staan voorop.
- Er is een gevarieerd aanbod van activiteiten dat je regelmatig vernieuwt.
- Kinderen kunnen binnen en buiten spelen.
- Kinderen kunnen zelf kiezen hoe ze hun tijd invullen. Ze beslissen zelf of ze en aan welke activiteiten ze deelnemen.
- Je moedigt vriendschappen tussen kinderen aan en ondersteunt die.
- Er is continuïteit in je team zodat je een vertrouwelijke relatie met kinderen en ouders kunt opbouwen.
- Ouders voelen zich er welkom en ervaren het als een plek om het opvoeden te delen met begeleiders en andere ouders. Je betreft hen actief bij je opvang.

2. Gevarieerde activiteiten

Kinderen en ouders willen een breed en gevarieerd aanbod aan activiteiten. Kinderen kunnen, als ze daar zin in hebben, uitzwermen naar een aanbod van vrijetijdsactiviteiten binnen of buiten die plek. Het samenwerken met verschillende organisaties kan daarbij helpen. Een speel- en vrijetijdsinitiatief is dus onderdeel van een ruimer netwerk van partners die vrijetijdsactiviteiten aanbieden. Het aanbod dat je in samenwerking met vrijetijdspartners uitwerkt, is toegankelijk voor elk kind.

3. Luister naar kinderen en ouders

En de belangrijkste les van allemaal? Het loont de moeite om kinderen en ouders te bevragen over hoe zij hun opvang en vrije tijd beleven. Zij verdienen de hoofdrol in het uittekenen van om het even welk nieuw model van georganiseerde opvang en vrije tijd.